

IRAQI
Academic Scientific Journals

العراقية
المجلات الأكاديمية العلمية

ISSN: 2663-9033 (Online) | ISSN: 2616-6224 (Print)

Journal of Language Studies

Contents available at: <https://jls.tu.edu.iq/index.php/JLS>

Argument Structure and Sentence Representation according to The Lexical-Functional Grammar

Aram Rashid Majeed*

Kirkuk University/ College of Education for Humanities

arammajeed@uokirkuk.edu.iq

Received: 30/09/ 2025, Accepted: 14/10 /2025, Online Published: 31/03/2026

Abstract

The research is entitled (Argument Structure and Sentence Representation according to The Lexical-Functional Grammar). The research aims to study the representation of sentence structure in the Kurdish language.

The theory is derived from the lexicon on identifying two basic components of the sentence (a) constitute structure (b) functional structure. Every sentence in a language is made up of these two components. In this research, we determined the constitute structure and functional structure in the Kurdish language sentence based on Argument Structure.

The research is divided into two parts; the first part includes the theoretical principle and the basic concepts of the theory. It also includes the objectives of the theory. In terms of the basic principles and concepts of the theory, the research dealt with the lexicon structure, constitute structure and functional structure.

* **Corresponding Author:** Aram Rashid Majeed, E-mail: arammajeed@uokirkuk.edu.iq.

Affiliation: Kirkuk University – Iraq.

© This is an open access article under the CC by licenses <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

The second part of the research presented the grammatical functions and sentence structure according to Argument Structure in the lexical-functional grammar theory in the Kurdish language. The research also dealt with the principle (function ϕ) to connect and link the constitute structure with the function structure in grammatical structures, especially in the sentence structure in the Kurdish language.

Keywords: lexicon structure, constitute structure, functional structure, function ϕ .

البنية الموضوعاتية وتمثيل الجملة من منظور القواعد المعجمية – الوظيفية

م.م. ارام رشيد مجيد

جامعة كركوك / كلية التربية للعلوم الانسانية

الملخص

عنوان البحث هو (البنية الموضوعاتية و تمثيل الجملة من منظور القواعد المعجمية – الوظيفية). يهدف البحث إلى دراسة تمثيل بنية الجملة في اللغة الكوردية.

تستمد النظرية من المعجم الخاص بتحديد مكونين أساسيين للجملة (أ) البنية المكونة (ب) البنية الوظيفية. تتكون كل جملة في اللغة من هذين المكونين. في هذا البحث، حددنا البنية المكونة والبنية الوظيفية في الجملة الكوردية بناءً على بنية الحجة.

ينقسم البحث إلى قسمين؛ يتضمن القسم الأول المبدأ النظري والمفاهيم الأساسية للنظرية. كما يتضمن أهداف النظرية. فيما يتعلق بالمبادئ والمفاهيم الأساسية للنظرية، تناول البحث بنية المعجم والبنية المكونة والبنية الوظيفية.

قدم الجزء الثاني من البحث الوظائف النحوية وبنية الجملة وفقاً لبناء الموضوعاتية في نظرية النحو الوظيفي المعجمي في اللغة الكوردية. كما تناول البحث المبدأ (الوظيفة ϕ) لربط البنية التركيبية بالبنية الوظيفية في البنى النحوية، خاصة في بنية الجملة في اللغة الكوردية.

الكلمات المفتاحية: البنية المعجمية، البنية المكونة، البنية الوظيفية، (الوظيفة ϕ)

(دروسته‌ی نارگومینت و نواندنی دروسته‌ی رسته به‌پیتی ریزمانی فەرهنګی – نهرکی)

م.ی. نارام رشید مجید

زانکۆی کەرکوک / کۆلیژی پەروەردە بۆ زانستە مەرفاھەتیەکان

پوختە

ئەم توێژینەو هەتایبەتە بە دروسته‌ی نارگومینت و نواندنی رسته به‌پیتی تیۆری ریزمانی فەرهنګی- نهرکی. تیۆری ریزمانی فەرهنګی- نهرکی یه‌کیکه له تیۆرییه سینتاکسییه‌کان، که له دروسته سینتاکسیی و نهرکییه‌کانی زمان ده‌کۆلێتەوه. بنهماکانی ریزمانی فەرهنګی- نهرکی وه‌کو مۆدێلێکی ریزمان له چەندیین زماندا پەیره‌و‌کراوه. دروسته سینتاکسییه‌کانی چەندیین زمان به‌پیتی ئەم تیۆرییه نواندنیان بۆ کراوه و خراونه‌تەر‌وو.

بنهماکانی دروسته‌ی نارگومینت و ه‌کو تیۆریک له چەند تیۆریکی سینتاکسییدا پەیره‌و‌کراون، ئەم توێژینەو هەشدا بنهماکانی دروسته‌ی نارگومینت له به‌پیتی ریزمانی فەرهنګی – نهرکی ئەنجام‌دراوه. کهواته نامانجی ئەم توێژینەو هەیه ئه‌وه‌یه، که بنهماکانی دروسته‌ی نارگومینت له نواندنی رسته‌ی زمانی کوردیدا له چۆه‌ی ریزمانی فەرهنګی- نهرکییدا جێبه‌جێکات.

توێژینەو ه‌که جگه له پێشه‌کی و ئەنجام و لیستی سه‌رچاوه‌کان؛ له دوو به‌ش پێکهاتوه: له به‌شی یه‌که‌مه‌دا، بنهما‌ی تیۆری و چه‌مکه بنچینه‌یه‌کانی تیۆری ریزمانی فەرهنګی- نهرکی خراونه‌تەر‌وو. هه‌روه‌ها سه‌ر هه‌ڵدان و نامانجی تیۆرییه‌که له‌م به‌شه‌دا باس‌کراوه. په‌وه‌ست به چه‌مکه بنچینه‌یه‌کانی تیۆرییه‌که‌وه باسی دروسته‌کانی فەرهنګ و وه‌چه‌پێکهاته و نهرکی و دروسته‌ی نارگومینت کراوه. له به‌شی دوو هه‌می توێژینەو ه‌که‌دا باسی نهرکه ریزمانیه‌کان و دروسته‌ی رسته به‌پیتی تیۆری ریزمانی فەرهنګی – نهرکی کراوه. له ته‌وه‌ریکی دیکه‌دا باسی رۆلی نهرکی فای Φ له پێکه‌وه‌به‌ستنی دروسته‌ی وه‌چه‌پێکهاته و دروسته‌ی نهرکییدا کراوه.

کلێله وشه‌کان (دروسته‌ی وه‌چه‌پێکهاته، دروسته‌ی نهرکی، پریدیکات، نارگومینت، نهرکه ریزمانیه‌کان)

پێشه‌کی

تیۆری ریزمانی فەرهنګی – نهرکی له کۆتایی سالا‌نی (1970) کانه‌وه سه‌ریه‌ڵداوه. وه‌کو تیۆرییه‌کی سینتاکسیی چەندیین توێژینەو و کتیی تایبەت به تیۆرییه‌که نوسراوه و بلا‌وکراونه‌تەر‌وه. تیۆرییه‌که هه‌ر له سه‌ره‌تاوه کاری به چەند چه‌مک و بنهمایه‌ک کردوه، که هه‌ندێکیان هاو‌به‌شەن له‌گه‌ڵ تیۆرییه سینتاکسییه نوێیه‌کانی وه‌کو (تیۆری به‌ر هه‌مه‌پێان، دروسته‌ی نارگومینت، ..هتد)، به‌لام هه‌ندێکیان جیا‌وا‌ز تر به‌کار هێنراون.

ریبازی توێژینەو ه‌که: ئەم توێژینەو ه‌یه به‌ ریبازی (وه‌سفی – شیکاری) ئەنجام‌دراوه. تیۆری و بنهماکانی دروسته‌ی نارگومینت و ریزمانی فەرهنګی- نهرکی بۆ خستنه‌رووی نواندنی دروسته سینتاکسییه‌کان وه‌رگیراوه.

گرفتی توژیڙینهوکه: دیاریکردنی دروسته‌ی وچه‌پیکهاته و دروسته‌ی ئهرکی رسته‌ی گرافتیکی توژیڙینهوکه‌یه. هر وه‌ها گرفتی سهره‌کی توژیڙینهوکه دیاریکردنی دروسته‌ی رسته‌یه له زمانی کوردییدا به پنی دروسته‌ی ئارگومینت له چیه‌ی ریزمانی فهره‌نگی - ئهرکییدا.

به‌شی یه‌کهم:

1. بنه‌مای تیوری و چه‌مه‌ی پیوسته‌کان

1.1. سهره‌لدانی ریزمانی فهره‌نگی - ئهرکی Lexical Functional Grammar / LFG

تیوری ریزمانی فهره‌نگی - ئهرکی تیوریه‌کی زمانه‌وانیه، که لایه‌نه جیاواز هکانی دروسته زمانه‌وانیه‌کان و چۆنیه‌تی په‌یوه‌ندیان به یه‌که‌وه ده‌خاته‌ر وو. که سهره‌تا له کوتایی سألانی (1970) کان له لایهن (Joan Bresnan) و (Ronald Kaplan) هوه بلاوکر ایه‌وه. بنه‌ما بنچینه‌یه‌کانی ئهم تیوریه له لیکولینه‌وه‌کانی ئهو دوو لیکولهر هوه دارپژران و بلاوکرانه‌وه. دواتر تیوریه‌که به چه‌ند قوناغیکدا تیپه‌ر بووه و چه‌ندیین گورانکاری له تیوریه‌که‌دا کرا. جگه له دوو توژهره: چه‌ند توژهریکی دیکه‌یش له دواي ئه‌وانه‌وه رؤلان هه‌بووه له گه‌شه‌پیدانی تیوریه‌که؛ له‌وانه (Yehuda Falk) و (Mary Dalrymple) (Broadwell 2014, 334-335)

ههر چه‌نده تیوری ریزمانی فهره‌نگی - ئهرکی به مۆدلیکی ریزمانی بهر هه‌مه‌پان داده‌نریت، به‌لام ئهم تیوریه له سهره‌تای په‌یدا بوونیه‌وه و هکو نارازیبونیک له جه‌ختکردنی تیوری ستانداردی فراوانکراو Extended Standard Theory له‌سهر گویزان هکان سهریه‌لدا. یه‌کێک له ره‌خانه‌ی (Joan Bresnan) و (Ronald Kaplan) له تیوری ستانداردی فراوانکراویان گرت: تیبینی ئه‌ویان کرد، که ژماره‌یه‌کی زور له زانیاریه سینتاکسیه‌کان وه‌ها دهرده‌که‌ون، که بنه‌ماکانی دروسته‌ی فریز تیده‌په‌رینن. بو نمونه په‌یوه‌ندیه ریزمانیه‌کان له تیوری ستانداردی فراوانکراو دا به‌پنی ئهو جیکه‌وته‌یه دیاریده‌کرت، که توخمنیک له هیلکاری دره‌ختییدا ده‌یگرت. له فورمه ئه‌بستر اکتیه‌ی هیلکاری دره‌ختییدا بکهر له جیکه‌وته‌ی دیاریکار specifier و بهرکار له جیکه‌وته‌ی ته‌واو کهری complement کردار دا دهرده‌که‌ویت، به‌لام هه‌مبهر به‌وه؛ له تیوری ریزمانی فهره‌نگی - ئهرکییدا په‌یوه‌ندیه ریزمانیه‌کان توخمی به‌رای و بنه‌ه‌تی کردارن. واته په‌یوه‌ندیه ریزمانیه‌کان له دهر وازه فهره‌نگیه‌کانی کردار هه‌دا هه‌ن، نه‌ک ئه‌وه‌ی به هوی جیکه‌وته‌یه‌وه له هیلکاری دره‌ختییدا دیاریکرت (Carnie 2000, pp. 334-335). دیارده زمانیه‌کان له کاره‌کانی (Chomsky) دا له رینگه‌ی یاساکانی گواسته‌وه له‌لیانده‌کولر ایه‌وه و لیکدانه‌ویان بو ده‌کرا، به‌لام له تیوری LFG دا له رینگه‌ی فهره‌نگه‌وه Lexicon لیکدانه‌ویان بو دیارده زمانیه‌کان ده‌کرد (Richards & Schmidt 2002, p. 306). ئهم تیروانینه بو توخمه زمانیه‌کان کاریگه‌ری هه‌بوو له‌سهر چه‌ند تیوری و ریسایه‌کی سینتاکسی و به‌ناشکرا ره‌نگدانه‌وه‌ی هه‌بووه، له‌وانه (ریزمانی په‌یوه‌ندیه‌کان و ریزمانی به‌رشتی Valency grammar) (Matthews 2007, p. 223).

2.1. نامانجی تیوری ریژمانی فەر هەنگی – ئەرکی LFG

تیوری LFG تیورییهکی زمانهوانییه، که لایهنه جیاوازهکانی دروسته زمانهوانییهکان و چۆنیهتی پهیوهندیان به یهکهوه دهخاتهر وو. له تیوری ریژمانی فەر هەنگی – ئەرکییدا ئاستی سینتاکس به ئاستیکی سهنتهر و پیکهاتهیهکی سههرهکی دادهنریت. واته نواندن و شیکردنهوهکانی له ئاستی سینتاکسدا به زاراوهی 'سینتاکس' پش بۆ پهسنکردنی دیارده رووکهشیهکان بهکاردههینیت، وهکو ریزبوونی وشهکان، دروسته فریز (به شیوهی درهختی)، دروسته وچهپیکهاته. هتد. هەر بۆیه تیوری LFG پیشنیازی ئهوه دهکات، که نواندنی سینتاکسی بۆ دوو ئاست لهیهکجیا بکریته؛ ئهوانیش: دروسته وچهپیکهاته constitute structure و دروسته ئهرکی functional structure. گرنگرین نامانجی ئهم تیورییه دیاریکردنی ئهوه مودول و یهکه زمانیانهیه، که پیکهوه پهیوهستن بۆ شیکردنهوهی زمانهوانی. دیاریکردنی دروسته ناوهکیان و کۆتوبهندهکانیان و پهیوهندی نیوانیان. هەر له سههرهتای سههرهآدانی تیورییهکهوه هەر دوو مودولی دروسته وچهپیکهاته و دروسته ئهرکی بوون به سهنتهری شیکردنهوهی زمانهوانی تیورییهکه (Dalrymple & Findlay 2019, pp. 125–126).

3.1. چهکه بنچینهیهکانی LFG

تیوری ریژمانی فەر هەنگی – ئەرکی بهپنی چهدهمکهک دیارده زمانییهکان لیکدهداتهوه و دروستهکهیان رووندهکاتهوه. تیورییهکه له سێ جۆری سههرهکی دروسته دهکۆلایتهوه: (1) دروسته فەر هەنگی (2) دروسته ئهرکی functional (3) دروسته وچهپیکهاته Constituent. دروسته سینتاکسی هەر رستهیهک ئهوه سێ دروسته لهخۆدهگریت. تیورییهکه زانیاری دهروازه فەر هەنگییهکان بۆ نواندنی دروسته ئهرکی و دروسته وچهپیکهاته بهکاردههینیت. واته له ریگهی دروسته ئهرکی و دروسته وچهپیکهاتهوه رسته دهوینریت. بۆیه به شیوهی جیا تاییهتهدیهکانی هەر سێ دروستهکه دهخهینهر وو.

4.1. دروسته فەر هەنگی

وهکو له ناوی تیورییهکهوه دهدهکهوینت (تیوری ریژمانی فەر هەنگی – ئەرکی) بهشیکی سههرهکی تیورییهکه بایهخدانه به فەر هەنگ. چونکه ”زانیارییه سینتاکسی و واتاییهکان له فەر هەنگدا تۆمارکراون، ئهوهیش دهستهبهری ئهوه دهکات، که ناخپهری گشت زمانیک، دروسته دروست و واتاراست و پچهوانهکهی بناسیتهوه. واته فەر هەنگ ئهوه زانیارییه لهخۆدهگریت، که قسهپیکهری هەر زمانیک بۆ بهرهمهینانی رستهی راست و دروست پنیوستی پنیهتی“ (مهعرووف 2013, 66). بۆ نواندنی دروسته سینتاکسییهکان پهنادهبریته بهر دروسته مۆرفۆئۆلۆژییهکانی توخمه فەر هەنگییهکان، ئهوانیش له فەر هەنگدان. واته ”فەر هەنگ دروسته ئهباستراکتی / نابهرجهستهی مۆرفۆ-فۆنۆلۆژی و نیشانه / فیچهره سینتاکسییهکانی (به نیشانه پۆلههگمزییهکان Categorical features و نیشانه دهووبهریهکانیشیهوه Contextual features) هەر توخمیکی فەر هەنگی دیاریدهکات (Chomsky 1988, p. 5) و (ئهمهد و مهجید، 2021، 361)

پیشتر نهوه خراپهروو، که تیوری LFG یاساکانی ریزمانی گواستنهوهی پهسهندنهکر دووه، بهلکو پنیوایه، که نهوه توخمه فهرهنگییهکانن دروستهه رستهکه دنونین. دهر وازه فهرهنگییهکانی هر توخمیک item له دروستهکهدا رولی سهرکیی دهبین (Trask 1993, p. 156). له تیوری LFG دا زانیارییه فهرهنگییهکانی توخمهکان له دوو دروستهه سینتاکسییدا دنونیرین (1) دروستهه نهرکیی و (2) دروستهه وچهپیکهاته.

5.1. دروستهه نهرکیی Functional Structure

بهشیک دیکه ناوی تیورییهکه نهرکییه (ریزمانی فهرهنگی - نهرکیی)، کهواته نهه تیورییه جگه له بایهخدانی به توخمه فهرهنگییهکان، بایهخ به لایهه نهرکیییش دهوات. دروستهه نهرکیی بهجفرهکردنی نهو زانیارییه، که دهر بارهه پیوهندییه نهرکییه جیاواز هکان له نیوان بهشهکانی رستهه هه. بو نمونه زانیارییهکانی پیوهندییه ریزمانییهکانی وهکو بکر و بهرکاری رستهکه. ههروهه زانیارییه مورفوسینتاکسییهکانی وهکو: دوخ، ژماره، کس، تاف، هتد (Sells 1985, p. 144) و (Broadwell 2014, p. 557). پیوهندییه ریزمانییهکان و زانیارییه مورفوسینتاکسییهکان پهسنن / وهسن attribute بو دروستهه نهرکیی. بو نواندنی بههه پهسنهکه نهه هیمایانه بهکار دههینرین: هیمایهکی نهومی (↑↓)، دهر بردراویکی پریدیکاتی سیمانتیکی (بکر، بهرکاری راستهوخو، بهرکاری ناراستهوخو، ..)، یان دروستههکی نیشانهی (±، -، +، ..). له دروستهه نهرکییدا، وچهپیکهاته سهرهوه، که پیودهگوتریت وچهپیکهاته دایک/سهرهوه؛ به هیمای (↑) دیارپیدهکریت، به لام وچهپیکهاته خوارهوه، که پیودهگوتریت وچهپیکهاته کچ/خوارهوه؛ به هیمای (↓) دیارپیدهکریت (Bussmann 2006, p. 676).

پیویسته یاساکانی دروستهه فریز له LFG دا به سن کتوبهندی فورمدروستییدا تیپهرن، که وهکو پالیوه/فلتهر رول دهبین (سهرچاوهه پینشو، 677):

- (ا) ریسای بهکانگیری نهرکیی: پیویسته له دروستهه نهرکییدا ههموو پهسنیک attribute تنهه یهک بههه ههیت. واته له دروستهه نهرکیی و له دروستهه وچهپیکهاتهکهیدا یهک بههه ههیت.
- (ب) ریسای تهواکهری نهرکیی: دروستهه نهرکیی کاتیک تهواو و پراوپر دهیت، نهگهر ههموو نهو نهرکه ریزمانییهکانی لهخوگر تیت، که پریدیکات ههگرهتی.
- (پ) ریسای پیوههستبونی نهرکیی: له ههموو وچه- دروستههکی دروستهه نهرکییدا، ههموو نهو نهرکه ریزمانییهکانی، که دهوانریت حوکمکرین، له لایهه پریدیکاتی وچه- دروستههکهوه حوکمدهکرین.

بو خستنهروو و بهجیهنایی نهو سن کتوبهندی سهرهوه، بروانه نمونهه (2-5):

2. پیاوهکه ماستاوهکهی خوارهوه.
3. *پیاوهکه خوارهوه.
4. *ماستاوهکه خوارهوه.
5. *پیاوهکه ماستاوهکهی ناوهکهی خوارهوه.

له رستهی (2) دا، کرداری **خواردوهو** هملگری دوو نرکی ریزمانییه، بکر و بهرکار، که نوانیش له دروستهی رستهکدا له ریگهی (پیاوکه = بکر) و (مستاوکه = بهرکار) نوینراون. واته دروستهکه پالئوهی ریسی (ب) ی تیپراندوه (لهگهل رستهی (3-5) دا بهراوردیکه). هر یهکیک له فریزه ناوییهکانی (پیاوکه) و (مستاوکه) وهکو دوو پهسنی دروستهکه دوو بهایان هیه، هر پهسنیک تنها یهک بهای هیه (پالئوهی ا). هر دوو نرکه ریزمانییهکهی بکر و بهرکار له لایهن پریدیکاتی رستهکهوه **خواردوهو** حوكمدهکرین (پالئوهی پ).

نمونهکانی (2-5) نوه دهردهخن، که دروستهی نرکی رستهیهک، پریدیکات به تاییهتی بهای پهسنی پریدیکاتهکه بولیکدانوهی سیماننیکیی دهنه بنهما. واته پریدیکات وهکو بنهما نوه دیاریدهکات، که چیی نرکیک له دروستهکدا ریگهپیدراوه. چیی جوړه فریزیکیش دتوانیت نوه نرکه بیینیت.

6.1. دروستهی وهچپیکهاته **Constitute Structure**

دروستهی وهچپیکهاته (هروهها دروستهی پولرگمزی پندهگوتريت) له ریگهی دروستهی فریز (درختی)، ریزبوننی وشه، وهچپیکهاته و پولرگمزی سینتاکسییدا به شیوهی کونکریتکراوی و له روکهدا دنوینریت. دروستهی وهچپیکهاته له نیو زمانهکاندا جیاوازه، به هوی جیاوازی دروسته سینتاکسییهکان له زمانهکاندا. نرکی دروستهی وهچپیکهاته خستنرووی زانیاری روکهدایانیه زیادتره سهارت به چوئیهتی بهجفرکردنی نرکهکان له زمانیکی دیاریکراودا (Asudeh & Toivonen 2009, p. 3).

دروستهی وهچپیکهاته به ریسی 'یهکپارچیی لیکسیکی' کتوبه ندراره. بهی ریساکه له هر گرنیهکی تیرمینالیدا/لایبدا (نوه گرنیهی، که له هیلکاری درختییدا به گری خواروه نهبهستراره) پویسته وشیهک هبیت، که له رووی مورفولژییهوه وشیهکی تهواوبیت. نهمیش دوو نجامی راستهوخوی هیه:

1. نابیت له گری تیرمینالی دروستهی وهچپیکهاته مورفیم یان دروستیهکی مورفولژیی بچو وکتر له وشه هبیت.

2. نابیت له گری تیرمینالی دروستهی وهچپیکهاته یهکیهکی سینتاکسیی گهورتر له وشه مورفولژییانه هبیت.

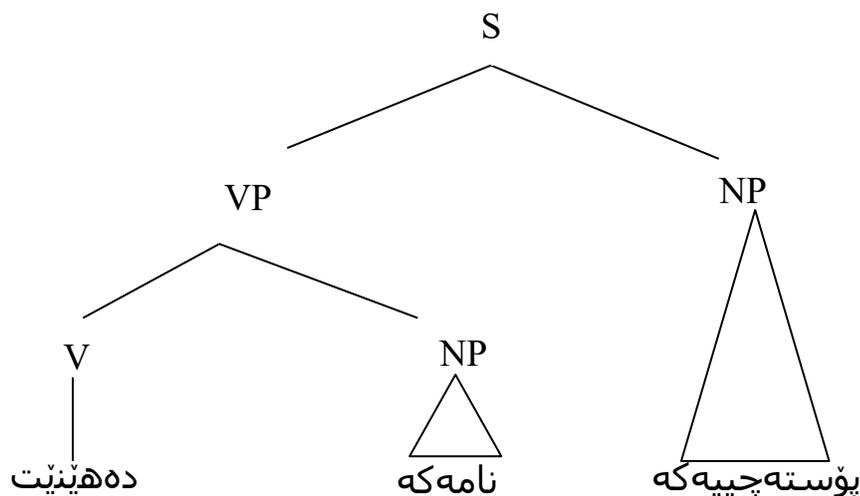
پوختهی نوه دوو نجامه نوهیه، که توخمه فهرهنگیهکان، بهی نوهی فورمهکیان بچو وکتر یان گهورتر بکریت، له دروستهی وهچپیکهاته بهکار بهینرین (سهرچاوهی پشوو، 4).

کاتیک توخمه فهرهنگیهکان دخرینه نیو دروستهی وهچپیکهاته، زانیاریه نرکییهکان و تاییهتمه ندیهکانی لهگهل توخمه فهرهنگیهکاندا پیکهوه دین (Carnie 2000, p. 338). کهواته دروستهی وهچپیکهاته زانیاری دهرواجه

فەر ھەنگیھەکانی توخمە فەر ھەنگیھەکان لە سینتاکسدا دەنۆینتیت. بروانە نمونە (6) و نواندنی دروستە و ھەچەپیکھاتەکی لە ھێلکاری درەختی (1) دا.

6- پۆستەچییەکی نامەکی دەھینتیت.

(1) ھێلکاری درەختی بۆ رستە (6) بە پێی دروستە و ھەچەپیکھاتە (بروانە: (a2014) Miriam Butt)

بەپێی رێسای یەكپارچەیی لێكسیکی نیۆریبەکی نابتیت لە گری تیرمینالی دروستە و ھەچەپیکھاتەدا مۆرفیم یان دروستەکی مۆرفولوژی بچووكتر لە وشە ھەبیت (بروانە لاپەرە 7)، ھەر بۆیە ناوەكان دەبنە پرۆژە فریزی ناوی لە ھێلکاری درەختی (1) دا، نەك نیشانە ناسراوی /-هەكە/ بێتە پرۆژە فریزی دیارخەری DP، چونكە لە زمانی كوردیدا نیشانە ناسراوی /-هەكە/ مۆرفیمیکی بەندە و بە ناوەكەو دەلكینریت.

2. دروستە ئارگومینت Argument Structure

دروستە ئارگومینت بۆ ناماژەدان بە نواندنی فەر ھەنگیھەکانی پریدیكات بەکار دەھینریت (Bresnan, 2001: 5) (نەحمەد، ۲۰۲۴: ۱۵). بەپێی دروستە ئارگومینت پریدیكاتەکان لە رستەدا توخمی بنەرەتی و بەرایی، چونكە لە دەروازە فەر ھەنگی پریدیكاتەکاندا زانیاری دەبارە ژمارە و جۆری ئارگومینتەکانی تێدا، كە لە رستەدا دەنۆینرین، ھەر و ھا لیستی ئو سینتا رۆلانەیش لە خۆدەگریت، كە بە ئارگومینتەکان دەبەخشرین لە دروستە ئارگومینتدا، جگە لە پریدیكات ئارگومینتەکان توخمی دیکە بنەرەتی و بەرایی. لە نواندنی زانیاری فەر ھەنگیھەکانی پریدیكاتەکاندا ژمارە و جۆری

ئارگومىنتەكان وەكو توخى داواكرائى پرىدىكاتەكان لىستكرائون (بىروانە (سەرچاوەى پىشوو: ۱۶-۲۱).
بىروانە لە (7) دا نواندىنى دروستەى ئارگومىنتى پرىدىكاتى (خواردن) دەكرىت، ھەر وەھا لە (8) دا نواندىنى
سىنتاكسىيى بۇ زانىارىيە ڤەر ھەنگىيەكانى پرىدىكاتى (خواردن) دەكرىت:

7. 1. پرىدىكات (خواردن)

ب. ئارگومىنتەكانى (Y, X)

پ. سىتا رۆلەكانى (كارا، كارتىكراو)

8. 1. كۆترەكان دانەكانىيان خوارد.

ب. كارا كارتىكراو

لە (7-1، ب) دا پرىدىكاتى (خواردن)، كە ڤۆرمىكى ڤەر ھەنگىيە داواى دوو ئارگومىنت دەكات، كە بە
شىوھىەكى ئەبستراكتىي بە ھىماكانى (X, Y) نوينراون، ھەر وەھا لە (8-ب) دا سىتا رۆلەكانى پرىدىكاتەكە
دىارىكراون. لە (8-1) دا لە نواندىنى سىنتاكسىيى پرىدىكاتەكەدا ھەردوو ڤرئىزى ناوىي (كۆترەكان) و
(دانەكانىيان) جىكەوتەى دوو ئارگومىنتى پرىدىكاتەكەيان گرتوو، لە (8-ب) دا سىتا رۆلەكانى كارا و
كارتكراو بە شىوھى (كۆترەكان- كارا) و (دانەكانىيان- كارتىكراو) بە ڤرئىزە ناوىيەكان بەخشاون.
پەيوەست بە دروستەى ئارگومىنت لە رىزمانى ڤەر ھەنگىيە- ئەر كىيدا، لەبەر ئەو ڤەر ڤرئىزە بەشىكە لە
دەروازە ڤەر ھەنگىيەكانى پرىدىكات. لە ئىورىي LFG بشدا دروستەى ئارگومىنتى پرىدىكات خالى سەرەئاي پىكھىنانى
دروستەى ئەر كىي رستەيە. بۇ نمونە دروستەى ئارگومىنت و زانىارىيە ڤەر ھەنگىيەكانى كردارىكى وەكو (ھىنان) لە
ئىورىي LFG دا بەم شىوھىەى خوارەو دەنوئىرئىت (بىروانە ئەم سەرچاوەيە: Carnie (2000: 338):

‘>(بەركار (↑), (بەر (↑) < ھىنان’ = (پرىدىكات (↑) كردار : ھىنان 1)

رانهبوردو = (تاف (↑)

تاك = (ژمارەى بەر (↑)

سىھەم = (كەسى بەر (↑)

لە نمونەى (1) دا، دەروازە ڤەر ھەنگىيەكە ئەو دەردەخات، كە دەھىنئىت كردارە. كردارى (ھىنان) وەكو پرىدىكاتىك
داواى دوو ئارگومىنتى خورئىي دەكات، كە ئەوانئىش بەر و بەركارن و لە نىوان دوو ھىماكەدا < > ئامازەيان پىكراو.
ئەو ھىمايانە بۇ نواندىنى ئارگومىنتە خورئىيەكان بەكار دەھىنرئىن، ھەر وەھا لە دەروازە ڤەر ھەنگىيەكەدا تافى كردار مەكەش
بە رانهبوردو دىارىكراو، چونكە كردارەكە لە ڤۆرمى رانهبوردو داىە. لە دروستەى كردارەكەدا ژمارەى بەرەكە و
كەسى بەرەكە لە رىگەى /ئىت/ ھو دىارىكراو، كە ژمارەكەى (تاك) ە و كەسەكەى كەسى (سىھەم) ە¹.

به‌های سیمای فیچەری پریدیکات له دروستەى ئەرکبیدا پێدەگوتریت فۆرمى سیمانتیکی، له ریزمانی فەرھەنگی - ئەرکبیدا فۆرمى سیمانتیکی بە شۆینی نواندنی سیمانتیکی دادەنریت. بە لای (Kaplan and Bresnan 1982) هە، فۆرمى سیمانتیکی چوار جۆر زانیاری لەخۆدەگریت:

1. دیاریکردنی پەيوەندییە سیمانتیکیەکان.
2. نەخشانندی ئەرکە ریزمانیەکان بۆ رۆلە سیمانتیکیەکان.
3. زانیاریەکانی وەچەپۆل دیاریکردن.
4. نواندنی جیکەوتەکان بۆ دەرخیستی جیاویەکان. (Dalrymple, M., Lowe, J. J., & Mycock, L. 2019: 278)

بۆ روونکردنەوی ئەو چوار خالە فۆرمى سیمانتیکی بۆ کرداری (پیدان) دەکەین:

بکەر بەرکاری راستەوخۆ ، ، بەرکاری نارااستەوخۆ
2. پیدان > _____ ، _____ ، <
کارا بابەت سوودمەند/وەرگر

3. 1. ناسۆ دیارییەکی بە ئاکۆ دا.

ب. بکەر ب. راستەوخۆ ب. نارااستەوخۆ

پ. کارا بابەت سوودمەند

له (2) دا، فۆرمى سیمانتیکی پریدیکاتی کرداری (پیدان) ئەو دیاریدەکات، که پریدیکاتەکی سێ ئارگومینتی هەیه لەگەڵ سێتا رۆلەکانی کارا، بابەت و سوودمەند/وەرگر. نەخشانندی سێتا رۆلەکان بۆ ئەرکە ریزمانیەکان بەم شێویە دەبیت (کارا بۆ بکەر، بابەت بۆ بەرکاری راستەوخۆ، سوودمەند/وەرگر بۆ بەرکاری نارااستەوخۆ) وەکو له (2، 3) دا نوینراون، کەواتە له دروستەى ئەرکیى ئەم کردارەدا ئەم ئەرکە ریزمانیەکانە هەیه (بکەر، بەرکاری راستەوخۆ و بەرکاری نارااستەوخۆ) (ئەحمەد، 2024: 81-83)، وەکو له (3) دا خراوەتەر و، پریدیکاتەکی مەرجی تەواوکاری بەجێهێناوە، چونکە هەموو ئەو ئەرکە ریزمانیەکانە، که هەیتەى بە ئارگومینتەکانی بەخشیوە، هیچ ئارگومینتیک نییه له رستەکەدا ئەرکیى ریزمانی نەبێنیت، هەر وەها هیچ ئەرکیى ریزمانی نییه بە ئارگومینتیک نەبەخشاوت.

نمونه و روونکردنەکانی سەر هە، ئەو دەرەخەن، که دروستەى ئارگومینت له ریزمانی فەرھەنگی - ئەرکبیدا بە چەمکی فۆرمى سیمانتیکیە هەیه، چونکە له نواندنی زانیاریەکانی ئەو فۆرمەدا دروستەى ئەرکیى و دروستەى فەرھەنگی و دروستەى وەچەپۆلکەتەى رستەکە لەخۆدەگریت.

بەشى دوهم:

2. نەرکه ریزمانییهکان له ریزمانی فەرهنگی – نهرکییدا

له ریزمانی فەرهنگی – نهرکییدا نهم نەرکه ریزمانییهکانه ههیه: بکەر، بەرکار (راستهوخۆ)، بەرکار-θ سیتا / ناراستهوخۆ). هتد. مهبهست له θ سیتا له بەرکارهکاندا، واته نهو سیتا رۆلهیه، که بەرکارهکه له رستهکهدا وهریدهگریت. سیتا رۆلهکه لهگهڵ نەرکه ریزمانییهکهدا دهنوسریت. بروانه نمونهکانی (6، 7):

6. کۆترهکه گهنمهکهی خوارد.

کۆترهکه – بکەر

گهنمهکه – بەرکاری راستهوخۆ

7. باوکهکه دیارییهکهی پینشکەشی کچهکهی کرد.

باوکهکه – بکەر

دیارییهکه – بەرکاری راستهوخۆ

کچهکه – بەرکار (سوودمهند)

له تیۆری ریزمانی فەرهنگی – نهرکییدا چهند نهرکیکی ریزمانی ههیه، که دهتوانریت له لایهن ههندیک جووری پریدیکاتهوه حوکمبکرین. لهوانه (COMP تهواوکه و XCOMP تهواوکهری کراو). بۆ خستهرووی ههردوو پهيوهنديیهکه، بروانه نمونهکانی (8-11).

8. نهران نهو کریکارهیان پاداشتکرد، که زوو کارهکهی تهواوکردبوو.

9. *نهران نهو کریکارهیان پاداشتکرد، ههتا زوو کارهکهی تهواوکردبوو.

10. من دهمهویت، تو پاداشتیکهم.

11. من دهمهویت، نهو / کاوه پاداشتیکهم.

له رستهی (8)دا، رستهی لاوهکیی/ کۆزی (که زوو کارهکهی تهواوکردبوو) رستهیهکی ئارگومینتییه و رستهی سهرمکیی داواکردوو (نهران کام کریکارهیان پاداشتکرد؟). پهيوهنديی ریزمانی تهواوکهری COMP ههیه. یهکیک له تاییهتتهندییهکانی رستهی ئارگومینتییهکه نهو هیه، که به وشهیه بهستنهوه و لیکدهری (که) دهستیپیکات، بۆیه ناوانراوه رستهی (که). ناریزمانیوونی رستهی (9) بۆ نهبوونی نهو تاییهتتهندییه دهگهرینهوه. له رستهی (10)دا رستهی (تو پاداشتیکهم) رستهیهکی ئارگومینتییه و نهرکی تهواوکهری کراوهی XCOMP ههیه. واته دهتوانریت له جیگهی جیئاوه سهربهخۆکهی رستهیهکه (تو) جیئاوی دیکه یان ناو بهکار بهینریت، بروانه رستهی (11).

جیاوازی نەرکه ریزمانییهکانی (بکەر، بەرکار، هتد) له پهيوهنديیه ریزمانییهکانه، که دهتوانریت حوکمبکرین (COMP, XCOMP) نهو هیه، که نەرکه ریزمانییهکان له لایهن پریدیکاتهوه و چهپۆلدیاریکردنیان بۆ دهکریت و له

شيوه‌ی فریزیکدا دهن، به‌لام په‌یوه‌ندییه ریزمانییه حوکمکر او هکان له‌لایهن جۆریک له پریدیکاتهوه حوکمده‌کرین، هسروها زور جاریش له شيوه‌ی رستيله‌دا / کلتوزدا دهرده‌کمون (بروانه (Miriam Butt:2014-a)).

جیاوازی نیوان ته‌واوکمر COMP و ته‌واوکمری کراوه XCOMP لم چهند خالهدایه (بروانه (Miriam Butt: 2014-b):

- 1 - له ته‌واوکمر دا جیناوی نییه، به‌لام له ته‌واوکمری کراوه‌دا جیناوی هه‌یه.
- 2 - له ته‌واوکمر دا وشه‌ی به‌ستنه‌وه (که) له سهرته‌ای رستيله‌کدا هه‌یه، بویه پییده‌گوتریت رستيله‌ی (که)، به‌لام له ته‌واوکمری کراوه‌دا نییه.
- 3 - له ته‌واوکمر دا حوکمکر دهنکه داخراوه و سنوورداره، واته له ریگه‌ی رستيله‌ی سهره‌کیی بیان کردار هکوه دهرکهوتنی جۆری رستيله‌ی تر داخراوه، به‌لام له ته‌واوکمری کراوه‌دا و هکو له ناوه‌کمه‌وه دیاره، دهرکهوتنی رستيله‌کان کراوه‌یه (بروانه نمونه‌کانی (8-11)).
- 4 - له ته‌واوکمر دا بکمری رستيله‌ی سه‌هرکیی کۆنترۆلی بکمری رستيله‌ی لاه‌کیی ده‌کات (بروانه (10-11)).

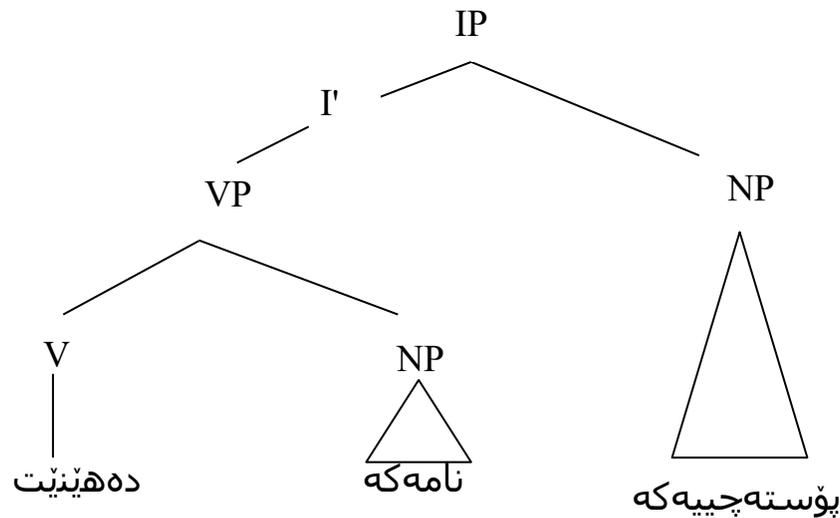
جگه له‌وه ئهرکه ریزمانی و په‌یوه‌ندییه ریزمانییه‌ی، که ده‌توانریت حوکمبکرین، هس فریز و رستيله‌یه‌کی تر له رسته‌دا دهرکهون ئهرکی سهربار و هرده‌گرن (ئه‌حمده و مه‌جید، ۲۰۱۹، ۲۴۹) (بروانه (12)).

12- باوکمه دوینن دیار بیه‌که‌ی به‌کچه‌کی به‌خشیی.

1.2. نواندنی رسته به‌پیی تیۆریی LFG

له تیۆریی LFG دا نواندنی رسته به‌پیی یاساکانی X-بار ده‌بیت، به‌لام به هوی ریسای یه‌کپارچه‌یی لیکسیکییه‌وه هه‌ندیک جیاوازی ده‌نوینییت. له LFG دا بۆ سه‌ری رسته پۆله‌ر هگزی ئهرکیی (IP- فریزی شکانده‌وه/تاف و ریکه‌وتن) دانراوه، واته ناتوانریت هچ توخمیکی سه‌ر به‌خوی فریزی شکانده‌وه (AGR, T) به شيوه‌یه‌کی سه‌ر به‌خۆ به سه‌ری رسته دابنریت، چونکه به‌پیی ریسای یه‌کپارچه‌یی لیکسیکیی نابیت له‌وه جۆره گریانه‌ی دروسته‌ی وه‌چه‌پیکه‌ته‌دا مؤرفیم بیان دروسته‌یه‌کی مؤرفۆلۆژیی بچووکتز له وشه هه‌بیت (Miriam Butt: 2014-b و Dalrymple (2019:133)). توخمی تاف و ریکه‌وتنه‌که هس له‌گه‌ل کردار هکمه‌دا دهنوسرین و لئی جیاناکرینه‌وه (بروانه (2))².

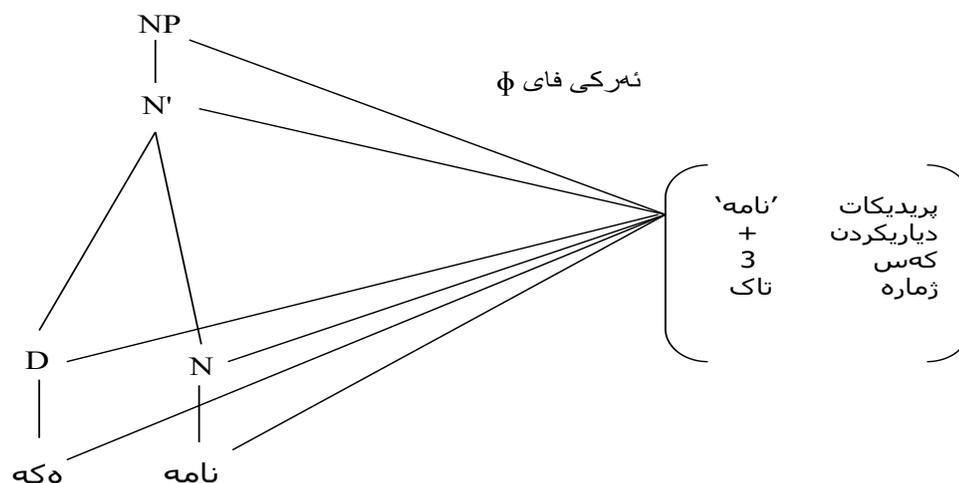
(2) نواندنی رسته‌ی (12) له تیۆریی LFG دا

2.2. پیکه و هبستنی دروسته‌ی وچه‌پیکهاته و دروسته‌ی نهرکی

له تیوری LFG دا به هوی 'نهرکی فای ϕ ' و ه گریه‌کانی دروسته‌ی وچه‌پیکهاته به دروسته‌ی نهرکیه‌وه ده‌بسنزینه‌وه. له نهرکی فایدا ϕ چند گریه‌کی وچه‌پیکهاته ده‌توانن له‌گه‌ل ههمان دروسته‌ی نهرکییدا په‌یکالین- Dalrymple 2019:136. (137).

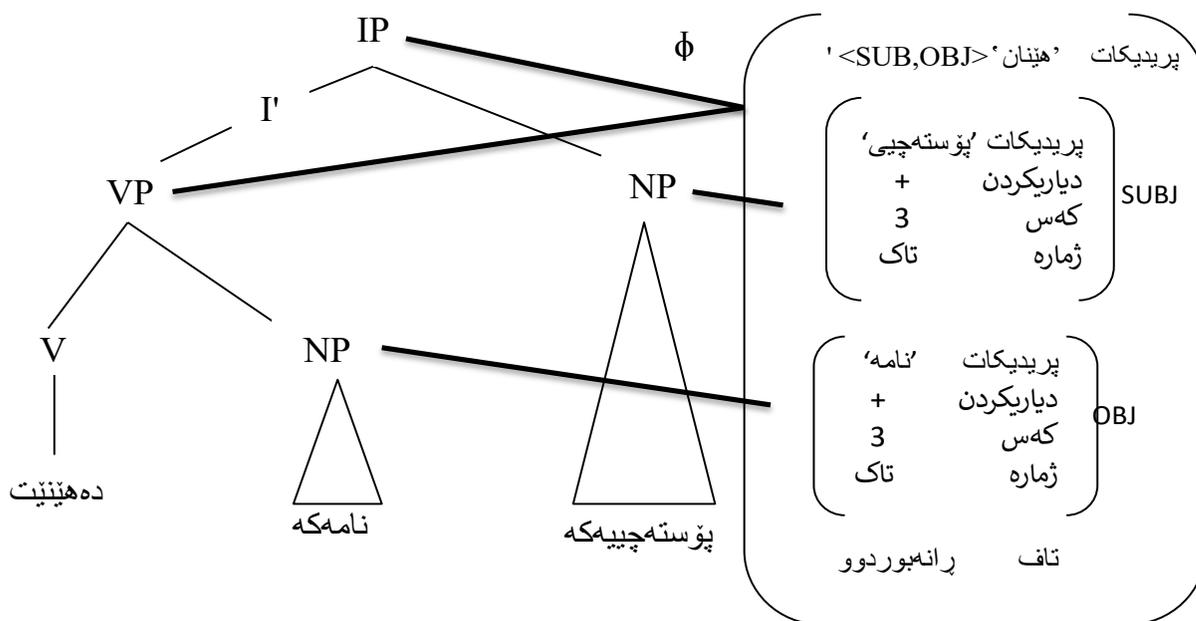
(3) نهرکی فای ϕ له نیوان دروسته‌ی وچه‌پیکهاته و دروسته‌ی نهرکییدا

و‌مکو له هیلکار بیه‌که ده‌رختییه‌که‌ی (3) دا ده‌ر ده‌که‌ونیت، که ههر یه‌ک له (NP, N', D) له‌گه‌ل یه‌ک دروسته‌ی نهرکییدا په‌یکالین. هه‌روه‌ها پرژه‌ی N پش له‌گه‌ل ههمان دروسته‌ی نهرکییدا په‌یکالین، بویه ده‌لین N و D له دروسته‌ی نهرکییدا NP دا هاوبه‌شن.

به همان شیوهی هیلکاریبه در مختیبهکهی (3) له ریگهی ئهرکی فای ϕ دروستهی وچهپیکهاتهی رسته به دروستهی ئهرکی دهبهستریتوه، بهلام کۆتوبندی ئهرکی ϕ لهم پیکهوهبهستنوهیهدا ئهوهیه، که زورجار هر گریهکی دروستهی وچهپیکهاته لهگهل تاکه یهک دروستهی ئهرکییدا پهیکال دهبنیت (سهراوهی پیشوو (ل138))، واته بۆ ئهوهی رستهیهکی ریزماندروست دروستبنیت، مەرجه هر دروستیهکی وچهپیکهاتهی رستهکه به یهک دروستهی ئهرکیی رستهکهوه بهبهستریتوه، پچهوانهکهیشی مەرجه.

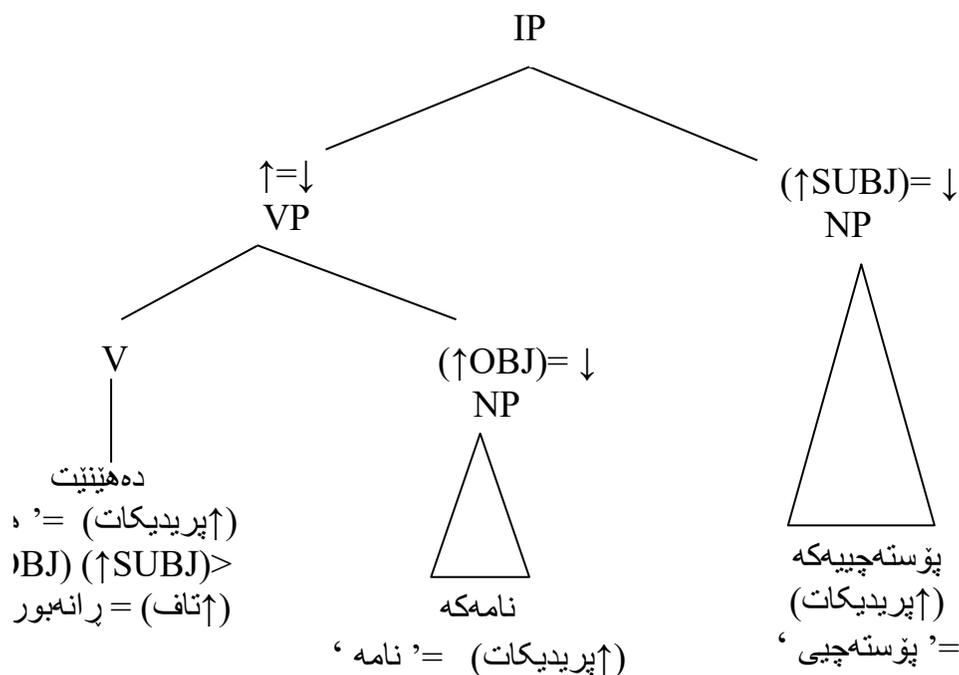
(4) ئهرکی فای ϕ له رستهدا

وهکو له هیلکاریی درختی (4) دا دردهکهویت، ههردوو دروستهی وچهپیکهاتهی (NP- پۆستهچییهکه) به دروستهی ئهرکیی بکهروه و دروستهی وچهپیکهاتهی (NP- نامهکه) به دروستهی ئهرکیی بهرکارهوه بهستراونهتهوه، چونکه هر پهسنیک له دروستهی ئهرکیی بکهر لهگهل دروستهی وچهپیکهاتهی (NP- پۆستهچییهکه) دا، ههروهها هر پهسنیک له دروستهی ئهرکیی بهرکار لهگهل دروستهی وچهپیکهاتهی (NP- نامهکه) دا پهیکالان. بهلام دروستهی وچهپیکهاتهی کردارهکه VP به کۆی رستهکه بهستراونهتهوه، چونکه ههموو ئهوه پهسنانهی له دروستهی ئهرکیی رستهکهدا هیه، لهگهل دروستهی وچهپیکهاتهی VP دا پهیکالان. دروستهی IP، که سهری رستهکهیه، به ههموو پهسنهکانی دروستهی ئهرکیی رستهکهوه دهبهستریتوه.

له نهنجامی پیکهوهبهستنوی دروستهی وچهپیکهاتهی رسته و دروستهی ئهرکیی رسته، نواندنی ههردوو دروستهکه پیکهوه دهنوسرین (بروانه (5)).

(5) هیلکاریی درهختیی بۆ نواندنی دروستهیی و هچهپیکهاته و دروستهیی ئهرکیی رستهیی (12)

له هیلکاریی درهختیی (5) دا، هیماکانی (↓↑) نامازه بهو دروسته ئهرکییانه دهکهن، که له گهڵ یاساکانی دروستکردنی گریی دروستهیی و هچهپیکهاته دا پهیکالان. ئهو هیمایهیی ئاراستهکهی بۆ سهروهیه (↑) نامازه بۆ دروستهیی ئهرکیی گریی (داپک/سه رهکیی) دهکات. بۆ نمونه له هیلکارییه درهختیهکه دا ((↑OBJ) نامازه به دروستهیی ئهرکیی فریزی کرداریی VP دهکات، که له سهروهی خۆیهتی. ئهو هیمایهیی ئاراستهکهی بۆ خواره هیه (↓) نامازه بۆ دروستهیی ئهرکیی گریی (کچ/خواره هه) دهکات، له هیلکارییه درهختیهکه دا ((↑OBJ)= ↓ نامازه به دروستهیی ئهرکیی گرییهکه خۆی دهکات، که فریزی ناویه NP.

نهانجام

1. دروستهیی ئارگومینت له ریزمانی فهرهنگی - ئهرکییدا له چپوهی فۆرمی سیمانتیکیدا زانیارییهکانی دهنوینریت.
2. دروستهیی رسته له ریزمانی فهرهنگی - ئهرکییدا له ریگهی دروستهیی ئارگومینتوه پیکهاته بنه رهتیهکانی دیاریدهکریت، ههروهها ههموو ئهرکه ریزمانیهکان و سینتا رۆلهکان، که مه رجه له رستهکه دا ههین، دیاریدهکرین.
3. له بهر ئه وهی له تیۆریی ریزمانی فهرهنگی - ئهرکییدا بۆ نواندنه سینتاکسییهکان بایه خ به فهرهنگ دهریت، وردتر بایه خ به پیکهاتهی فهرهنگی وشهکان دهریت، بۆیه له زمانی کوردیدا توخمهکانی تاف و ریکهوتن، که له گهڵ کردار دا دین، له نواندنی دروستهیی رسته دا هه وکو به شیک له پیکهاتهی

کردار هکهدا دهمیننوه. ئەمەیش لەگەڵ رێساکانی ریزمانی فەر هەنگیی – ئەرکی، بەتایبەتی رێسای یەکیار چەیی لێکسیکییدا، پەیکالێ.

4. پەسنەکانی فریزی کرداری رسته له زمانی کوردییدا، هەمان ئەو پەسنانه لهخۆدهگریت، که دروسته‌ی رسته‌یه‌ک هەیه‌تی. واتە پەسنەکانی فریزی شکانده‌وه IP و فریزی کرداری VP له زمانی کوردییدا هاوبه‌شن.

پەراویزەکان

- 1 - بەکار هێنان و واتای هێمای تیشکەکه (↑) دواتر پرونده‌کریته‌وه.
2. له تیۆریی حوکمکردن و بەستنه‌وه‌دا فریزی شکانده‌وه توخمەکانی تاف و ریککەوتن لهخۆدهگریت و هەردوو توخمەکه به مۆرفیمی بەند دەنویزین و به گریمانه‌ی شەقبوونی شکانده‌وه دادەنریت (بەروانه: Cook and Newson (2007:109)), بەلام له ریزمانی لێکسیکی-ئەرکییدا توخمەکانی تاف و ریککەوتن له فریزی شکانده‌وه‌دا بەشیوه‌ی سەر به‌خۆ نانوینزین، به لای (شیرزاد سه‌عید سه‌ددیق (94: 2013)) هوه هۆکاری ئاماژەنەکردن به توخمەکانی تاف و ریککەوتن له فریزی شکانده‌وه‌دا بۆ ئابووریکردنه، به‌لام له تیۆرییه‌که‌دا بنه‌مای ئابووریکردن به پاساو دانەنراوه و ئاماژە‌ی پینه‌کراوه، بەلکو به‌پێی رێسای یەکیار چەیی لێکسیکی تیۆرییه‌که‌ له‌بەر ئەوه‌ی ئەو توخمانه‌ له‌ وشه‌ بچووکتەرن بۆیه ناتوانریت بەشیوه‌ی سەر به‌خۆ نواندنیا بۆ بکریت، بەلکو له‌ شیوه‌ی مۆرفیمی بەند به‌ کردار هکوه‌ ده‌لکینرین.

سەرچاوه‌کان

به‌ زمانی کوردی:

- سیروان سه‌مین ئەحمەد و ئارام ره‌شید مه‌جید (٢٠١٩). کاریگه‌ری سینتاکس له‌ فیربوونی زمانی دووه‌مه‌دا (زمانی کوردی و عاره‌بی به‌ نمونه). مجلة بحوث اللغات, Vol. 2, No. 3.
- سیروان سه‌مین ئەحمەد و ئارام ره‌شید مه‌جید (٢٠٢١). ئاو‌لناو له‌ نیوان قوتابخانه‌ی ته‌قلیدی و به‌ر هه‌مه‌ئینان و درکینکردندا. مجلة بحوث اللغات, Vol. 5, No. 1.
- شیرزاد سه‌عید سه‌ددیق (2013). رسته‌ به‌پێی ریزمانی لێکسیکی ئەرکی له‌ زمانی کوردی و فارسیدا. نامه‌ی دکتورا. به‌شی زمانی کوردی. کۆلیژی ئاداب. زانکۆی سۆران. هه‌ولێر.

عبدالجهبار مستفاهم عرووف (2013). نواندنی زانیارییه زگماکییهکان و دروستهی فورمه گۆراوهکان. گۆفاری زانکۆی سلیمانی- بهشی . B ژ (12). سلیمانی.

References

Abduljabbar Mustafa Maroof (2013). *Representation of Cognitive Information and the Formation of Derived Forms. University of Sulaimani Journal – Section B*, Vol. 12, Sulaimani.

Asudeh, Ash. and Toivonen, Ida. (2009). *Lexical-Functional Grammar*. In Bernd Heine and Heiko Narrog (eds.), *The Oxford Handbook of Linguistic Analysis*. Oxford: Oxford University Press.

Broadwell (2014). *The Routledge Handbook of Syntax*. London: Routledge.

Bussmann (2006). *Routledge Dictionary of Language and Linguistics*. London: Routledge.

Carnie, A. (2000). *Syntax*. Oxford: Blackwell Publishers.

Chomsky, N. (1988). *Lectures on Government and Binding – The Pisa Lectures*. 5th ed. Dordrecht: Foris Publications Holland.

Cook, V. J. and Newson, M. (2007). *Chomsky’s Universal Grammar – An Introduction*. 3rd ed. MA: Blackwell Publisher.

Dalrymple, M. and Findlay, J. (2019). *Lexical Functional Grammar*. In A. Kertész, E. Moravcsik, and C. Rákosi (eds.), *Current Approaches to Syntax*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton.

Matthews, P. H. (2007). *The Concise Oxford Dictionary of Linguistics*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.

Miriam Butt (a2014).
https://www.youtube.com/watch?v=0zcRNx0ILA4&list=RDLVEoCLhS_0cmE&index=2&ab_channel=KonstanzLinguistics
Accessed 13 August 2021.

Miriam Butt (b2014).
https://www.youtube.com/watch?v=EoCLhS_0cmE&ab_channel=KonstanzLinguistics
Accessed 9 August 2021.

Richards, J. C. and Schmidt, R. (2002). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. 3rd ed. Essex: Pearson Education Limited.

Sells, P. (1985). *Lectures on Contemporary Syntactic Theories*. California: Center for the Study of Language and Information.

Sherzad Saeed Sadiq. (2013). *Sentence According to the Lexical Functional Grammar in Kurdish and Persian*. PhD Dissertation, Department of Kurdish Language, College of Arts, Soran University, Erbil.

Sirwan Samin Ahmed and Aram Rashid Majeed. (2019). *The Influence of Syntax on Learning the Second: The Example of Kurdish and*. *Journal of Language Research*, Vol. 2, No. 3.

Sirwan Samin Ahmed and Aram Rashid Majeed. (2021). *Arabic Adjective between Traditional, Generative, and Cognitive Schools*. *Journal of Language Research*, Vol. 5, No. 1.

Trask, R. L. (1993). *A Dictionary of Grammatical Terms in Linguistics*. London: Routledge Publishers.